

Koe on kaksiosainen. Osassa 1 on kuusi 20 pisteen tehtävää, ja osassa 2 kolme 30 pisteen tehtävää. Saat vastata enintään viiteen tehtävään. Näistä tehtävistä enintään kaksi saa olla osasta 2. Kokeen maksimipistemäärä on 120. Sen saavuttaminen edellyttää, että vastaat kolmeen osan 1 tehtävään ja kahteen osan 2 tehtävään.

Halutessasi voit tuottaa vastausten tueksi piirroksia, kaavioita tai taulukoita ja liittää niistä kuvakaappauksen mihin tahansa tekstivastaukseen.

Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvoasteltavaksi.

Vastaa enintään 5 tehtävään.

Osa 1: 20 pisteen tehtävät

Vastaa 3–5 tehtävään.

1. Lapsikuolleisuus esimodernissa Euroopassa_20 p.
2. Dresdenin pommitukset Aineisto 20 p.
3. Kotitaloustyön kehitys Suomessa Aineisto 20 p.
4. Sosiaaliset ongelmat 1900-luvun alkupuolella Aineisto 20 p.
5. Sosiaalinen liikkuvuus 1600-luvun Ruotsissa Aineisto 20 p.
6. *Afrikan tähden* Afrikka-kuva Aineisto 20 p.

Osa 2: 30 pisteen tehtävät

Vastaa 0–2 tehtävään.

7. Pyhä Birgitta keskiajan uskonelämän ilmentäjänä Aineisto_30 p.
8. Naton laajeneminen Aineisto 30 p.
9. Urho Kekkonen ja Stalinin historiallinen merkitys Aineisto 30 p.

Koe yhteensä 120 p.

Osa 1: 20 pisteen tehtävät

Vastaa 3–5 tehtävään.

1. Lapsikuolleisuus esimodernissa Euroopassa 20 p.

Antiikin ja keskiajan yhteiskunnassa lapsia syntyi paljon, mutta se ei vielä taannut, että perheen lapsiluku olisi ollut suuri. Lapsikuolleisuus oli yleistä, eivätkä edes hallitsijat voineet välttää lastensa kuolemaa. Esimerkiksi Rooman keisari Marcus Aureliuksella (hallitsi 161–180 jaa.) ja hänen vaimollaan Faustinalla oli yhteensä ehkä kolmelta lasta. Näistä korkeintaan viisi eli yli kymmenvuotiaiksi. Englannin kuningashuoneen vuosina 1150–1540 syntyneistä lapsista kolmasosa kuoli ennen aikuistumista.

Erittele, mitkä tekijät selittävät antiikin ja keskiajan suurta lapsikuolleisuutta ja mitä seurauksia sillä oli.

2. Dresdenin pommitukset 20 p.

Vuonna 1945 helmikuun 13.–15. päivinä Yhdysvaltain ja Ison-Britannian ilmavoimat pudottivat saksalaiseen Dresdenin kaupunkiin 3 907 tonnia pommeja. Tavoitteena oli lamauttaa sotaa käyvän Saksan taistelutahto. Kaupungissa oli Dresdenin asukkaiden lisäksi paljon Neuvostoliiton armeijan hyökkäyksen tieltä paenneita pakolaisia. Pommituksissa menehtyi yli 20 000 siviiliä.

Videossa 2.A muistellaan omakohtaista kokemusta Dresdenin pommituksista. Dresdenin pommituksia on Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa alettu 2000-luvulla arvostella laajemmin. Pohdi, miksi laajempi keskustelu asiasta syntyi vasta kauan tapahtumien jälkeen.

2.A Video: Henkiin jäänyt muistelee Dresdenin pommituksia

Lähde: *Allied bombing of Dresden: Legitimate target or war crime?* | DW News [Liittoutuneiden pommitukset Dresdenissä: laillinen kohde vai sotarikos?]. DW News. Youtube-videopalvelu. https://www.youtube.com/watch?v=YwkMo1_rWM0. Viitattu: 17.2.2023. Käännös: YTL. Muokaus: YTL.

3. Kotitaloustyön kehitys Suomessa 20 p.

Miten ulkopuolisilla työntekijöillä teetetty kotitaloustyö on muuttunut Suomessa 1800- ja 1900-lukujen vaihteesta nykyaikaan? Pohdi myös, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet muutokseen ja asenteisiin kotitaloustyön teettämistä kohtaan. Hyödynnä vastauksessasi tekstikatkelmia 3.A, 3.B ja 3.C.

3.A Tekstikatkelma: Kotitaloustyö 1900-luvun alussa

TAUSTAA

Katkelmassa 1900-luvun alun kotitaloustyötä kuvailee vuonna 1904 syntynyt, 11-vuotiaana lapsenpiiaksi lähtenyt muonamiehen tytär. Muonamies oli maaseudun työvoimaa, joka asui omassa taloudessaan, mutta teki päivätöitä tilanomistajalle ja sai osan palkastaan ruokana.

Tuon lapsen hoidon lisäksi minun piti kuoria kaikki perunat mitä talossa tarvittiin. Hakata salatit ja lullata kehtoa samalla. Kantaa vesi, siivota tupa ja yleensä kaikki tupatyöt. Mitään rahapalkkaa en saanut ainoastaan ruuan ja vaatteita. Mutta kuitenkin minun piti suorittaa aikuisen työt. Tuohon aikaan ei ollut mitään lapsuutta yleisestikään heti kun kynnelle kykeni piti suorittaa kaikkia töitä ei kysytty voitko jaksatko vaan sanonta kuului että pienet pitää viitsiä ja suuret voida.

Lähde: *Lapsi ja työ 1978*. Kansatieteen aineisto, Museoviraston arkisto.

3.B Tekstikatkelma: Kotitaloustyö 1990-luvulla

Arvoisa puhemies! Ilahtuun suuresti ministeri Alhon aloituksesta hänen puheenvuorossaan, kun hän irtisanoutui piika-ajattelusta. Itseäni on suuresti häirinnyt se, että tässä yhteydessä on puhuttu kovin paljon piikatyöryhmästä ja piikalaista ja kaikesta muusta piioittelusta, koska me emme elä enää sellaisessa yhteiskunnassa, jossa voitaisiin puhua piiaista: henkilöstä, joka tulee kotiin, asuu jossain hellan takaisessa huoneessa ilman lomia, ilman omaa vapautta ja tekee näitä asioita. Yhteiskuntamme on kovin erilainen, ja kotiapu on myös sen mukaisesti erilaista.

Lähde: Kansanedustaja Hanna Markkula-Kivisillan (kok.) vastauspuheenvuoro. *Eduskunnan pöytäkirja 92, Kotitaloustyön verotuki*. Julkaistu: 16.6.1997.

3.C Tekstikatkelma: Kotitaloustyö 2000-luvulla

Siivoajan käyttö yleistyy uraa tekevien nuorten aikuisten keskuudessa. Sosiologian professori Terhi-Anna Wilska Jyväskylän yliopistosta kertoo, että kolmi-nelikymppisten ikäluokka on tottunut käyttämään palveluja ja arvostaa vapaa-aikaa.

Lähde: Jaana Kangas. *Kotisiivouksen ostaminen ei enää hävetä, vaan etenkin kolmekymppiset urahjukset palkkaavat siivoajia – näin saat palvelun hinnasta puolet pois.* Helsingin Sanomat. Julkaistu: 31.7.2017.

4. Sosiaaliset ongelmat 1900-luvun alkupuolella 20 p.

Emma Goldman (1869–1940) oli syntyjään liettualais-venäläinen poliittinen aktivisti ja kirjailija. Hän pakeni järjestettyä avioliittoa Yhdysvaltoihin, missä hänet tuomittiin useita kertoja vankeuteen muun muassa työläisten yllyttämisestä sekä ehkäisykirjallisuuden levittämisestä. Goldman karkotettiin anarkistina vuonna 1918 takaisin Venäjälle, missä hän työskenteli tehtaassa ja tuki bolševikkeja. Vallankumouksen kokemukset sekä poliittisen sarron, byrokratian ja pakkotyön näkeminen Venäjällä saivat hänet pettymään. Goldman kuoli vuonna 1940 Torontossa.

Mitkä seikat johtivat Emma Goldmanin mukaan (aineisto 4.A) sosiaalisten ongelmien lisääntymiseen ja kärjistymiseen 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa? Pohdi hänen näkemyksensä osuvuutta.

4.A Tekstikatkelma: Emma Goldmanin näkemys sosiaalisista ongelmista

”Vauraana” teollisena aikakautenamme työläisen on mahdotonta ansaita tarpeeksi pitääkseen yllä terveyttään ja elinvoimaansa. Ja parhaimmillaankin vaurautemme on kuvitteellinen olotila, sillä tuhansia ihmisiä lisätään jatkuvasti työttömien laumaan. Idästä länteen ja etelästä pohjoiseen tämä sankka armeija vaeltaa työtä tai ruokaa etsien, ja ainoa mitä he löytävät, on köyhäintalot ja slummit. Ne, joilla vielä on itsekunnioituksen kipinä jäljellä, suosivat avointa uhmaamista ja rikollisuutta mieluummin kuin köyhyyden riuduttamaa alennustilaa.

Lähde: Emma Goldman. *Prisons: A Social Crime and Failure [Vankilat: Yhteiskunnallinen rikos ja epäonnistuminen]*. Julkaistu: 1911. Suom. Hannu Toivanen ja Ulla Vehaluoto teoksessa *Emma Goldman: Maailman vaarallisimman naisen puheita ja kirjoituksia* (2008).

5. Sosiaalinen liikkuvuus 1600-luvun Ruotsissa 20 p.

Mitä tilasto 5.A aateloitujen ammattialoista kertoo sosiaalisesta liikkuvuudesta 1600-luvun Ruotsissa?

5.A Tilasto: 1600-luvulla aateloitujen ammattialat

Ammattiala	Määrä
Tilalliset	13
Lääkärit	14
Kirkko	16
Tiede ja taide	17
Diplomaatit	28
Paikallishallinto	30
Hovi	40

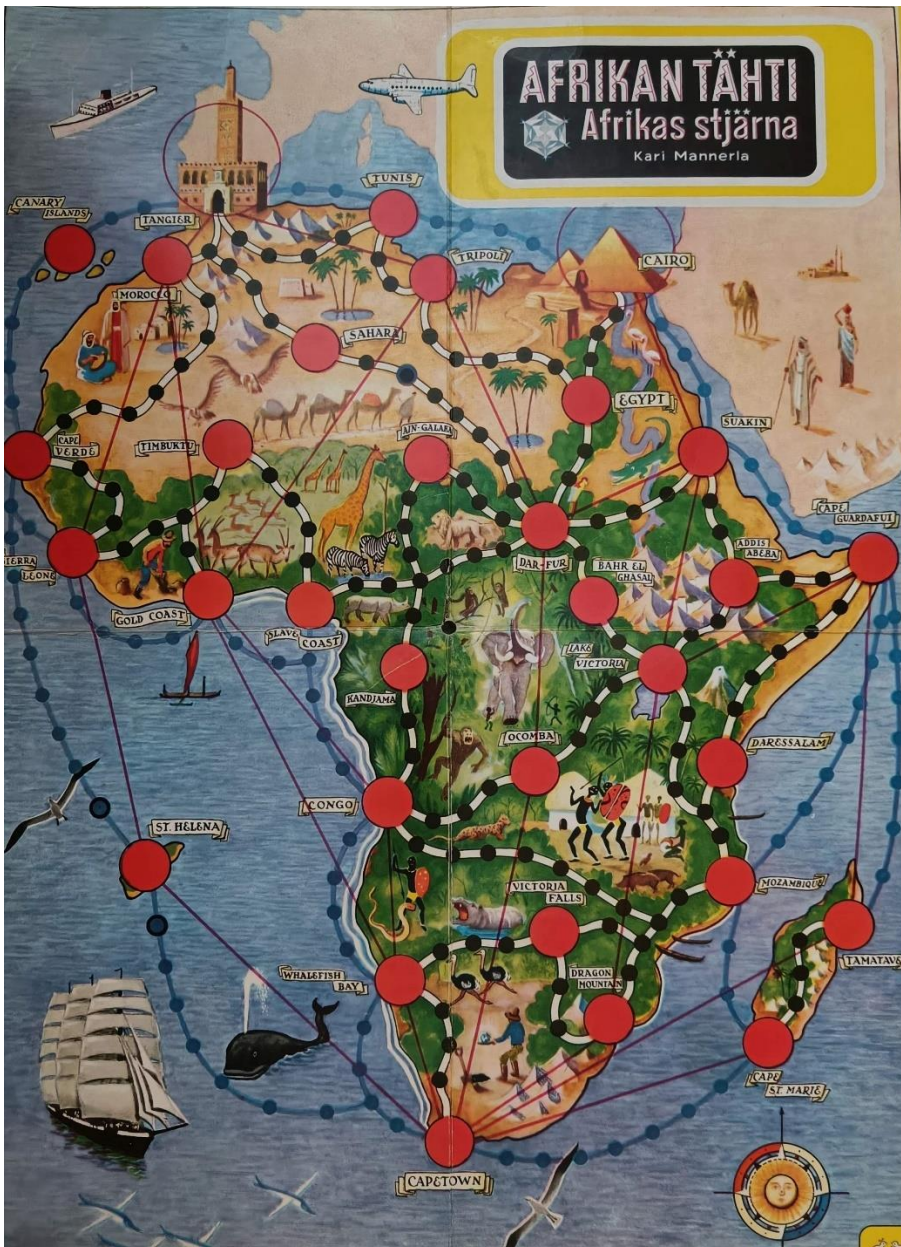
Ammattiala	Määrä
Liiketoiminta	54
Oikeuslaitos	140
Virkamiehet	258
Armeija	666

Lähde: Janne Haikari, Marko Hakanen, Anu Lahtinen ja Alex Snellman. *Aatelin historia Suomessa*. Julkaistu: 2020. Muokkaus: YTL.

6. Afrikan tähden Afrikka-kuva 20 p.

Syksyllä 2021 syntyi kohu Kari Mannerlan (1930–2006) vuonna 1951 suunnittelemasta *Afrikan tähti* -pelistä. Analysoi, millaisen kuvan *Afrikan tähden* pelilauta (aineisto 6.A) antaa Afrikasta ja afrikkalaisista.

6.A Kuva: Afrikan tähden pelilauta

Kartan paikannimien käännökset	
Canary Island	Kanariansaaret
Tangier	Tanger
Tunis	Tunis
Morocco	Marokko
Tripoli	Tripoli
Cairo	Kairo
Sahara	Sahara
Egypt	Egypti
Cape Verde	Kap Verde
Timbaktu	Timbaktu
Ain Galaka	Ain Galaka
Suakin	Suakin
Cape Guardafui	Kap Guardafui
Sierra Leone	Sierra Leone
Dar-Fur	Darfur
Bahr el Ghasal	Bahr el Ghasal
Addis Abeba	Addis Abeba
Gold Coast	Kultarannikko
Slave Coast	Orjarannikko
Lake Victoria	Victoriajärvi
Kandjama	Kandjama
Ocomba	Ocomba
Daressalam	Dar es Salaam
Congo	Kongo
St. Helena	Saint Helena
Victoria Falls	Victorian putoukset
Mozambique	Mosambik
Whalefish Bay	Valaskalalahti
Dragon Mountain	Lohikäärmevuoret
Tamatave	Toamasina
Capetown	Kapkaupunki
Cape St. Marie	Tanjon' i Vohimena

Lähde: Kari Mannerla. *Afrikan tähti* -peli. Käännös: YTL. Kuva: YTL.

Osa 2: 30 pisteen tehtävät

Vastaa 0–2 tehtävään.

7. Pyhä Birgitta keskiajan uskonelämän ilmentäjänä 30 p.

Birgitta Birgerintytär (1303–1373) kuului Ruotsin ylhäisaateliin. Birgitta avioitui niin ikään ylhäisaateliin kuuluneen Ulf Gudmarinpojan kanssa 13-vuotiaana. Pariskunta sai kahdeksan lasta. Birgitan aviomies menehtyi vuonna 1344 pariskunnan ollessa paluumatkalla pyhiinvaellukselta nykyisen Espanjan Santiago de Compostelaan. Leskeksi jäätyään Birgitta aloitti uransa näkyjen näkijänä, profeettana ja luostarijärjestön perustajana. Viimeiset vuotensa Birgitta asui Roomassa. Hänet julistettiin pyhimykseksi vuonna 1391.

7.1 Erittele, miten uskonto ilmeni keskiajan yhteiskunnassa. 15 p.

7.2 Pohdi, mitkä seikat mahdollistivat sen, että Birgitta Birgerintyttärestä tuli koko Euroopan tasolla merkittävä vaikuttaja. Hyödynnä vastauksessasi tekstikatkelmia 7.A ja 7.B sekä kuvaa 7.C. 15 p.

7.A Tekstikatkelma: Birgitta maallisena vaikuttajana

Birgitan ohjeiden ja neuvojen evästämänä kuningas Maunu aloitti ristiretken Novgorodia vastaan tarkoituksenaan päättää suuren skisman (vuodelta 1054) aikaan saama kahtiajakautuminen Pohjolassa. Toisin sanoen vääräuskoisten, Konstantinopolin patriarkaattiin kuuluvien novgorodien tuli kääntyä paavin kirkon kannattajiksi. Lisäksi Maunun tavoitteena oli käännättää vielä pakanuudessa elävät inkeriläiset ja karjalaiset kristinuskoon. Birgitta oli Maunulle varsin ankara retken epäonnistuttua.

--

Birgitan mielestä vita apostolica [apostolinen elämä] toteutui parhaalla mahdollisella tavalla luostarissa. Hänen ajatuksensa oli perustaa toimiva naisluostari. Koska naiset eivät saaneet toimittaa papin tehtäviä, Birgitta kehitti luostarimallin, jossa oli sekä naisia että miehiä. Näin luostarissa taattiin saarnan ja sakramenttien hoito omasta takaa. Tällaisen luostarin perustaminen ja paavin hyväksyntä sen säännölle oli Birgitan elämän päätavoite.

Lähde: Päivi Salmesvuori. *Birgitta – aatellisneidosta kosmopoliitiksi*. Teoksessa Päivi Setälä ja Eva Ahl (toim.), *Pyhä Birgitta – Euroopan suojeluspyhimys* (2003). Muokkaus: YTL.

7.B Tekstikatkelma: Birgitta pyhimyksenä

Birgitta Birgerintyttären kuoltua Roomassa heinäkuussa 1373 hänen maalliset jäännöksensä haudattiin Forum Romanumin lähellä sijaitsevaan San Lorenzo in Panispernan kirkkoon. Tämä tapahtui – kuten paavi Bonifatius IX:n (1389–1404) antama myöhempi asiakirja kertoo – suunnattoman väkijoukon läsnä ollessa. Ratkaisu oli kuitenkin väliaikainen, sillä Birgitta oli eläessään ilmaissut toiveensa olevan, että Vadstena muodostuisi hänen viimeiseksi lepopaikakseen. Muutenkin oli selvää, että ruotsalainen Vadstenan luostari haluaisi perustajansa luut itselleen arvokkaaksi pyhänjäännökseksi. Birgitan jäänteiden merkitys korostui siksikin, että monien muiden pyhimysten lailla hänen lähipiirinsä oli kunnioittanut Birgittaa pyhänä naisena jo hänen eläessään.

Lähde: Tuomas Heikkilä. *Birgitasta Pyhäksi Birgitaksi*. Teoksessa Päivi Setälä ja Eva Ahl (toim.), *Pyhä Birgitta – Euroopan suojeluspyhimys* (2003).

7.C Kuva: Pyhä Birgitta kirjoittaa luostarisääntöään

Lähde: *Pyhän Birgitan luostarisääntö (Regula Sancti Salvatoris)*. 1400-luvun lopun käsikirjoitus Dendermondien birgittalaisluostarista, Belgiasta. Ghentin yliopiston kirjasto. <https://lib.ugent.be/viewer/archive.ugent.be%3A49AF4CC8-D385-11E2-B668-11B297481370#?cv=11&c=&m=&s=&xywh=0%2C-950%2C7517%2C5831..> Viitattu: 26.1.2023.

8. Naton laajeneminen 30 p.

8.1 Varsovan liiton sopimus (aineisto 8.A) solmittiin vuonna 1955. Mitkä olivat syyt siihen, että sosialistisen itäblokin valtiot solmivat keskenään puolustusliiton? 12 p.

8.2 Pohdi historioitsija Mark J. Ricen analyysin (aineisto 8.B) perusteella, kuinka turvallisuuspoliittinen tilanne on muuttunut Euroopassa kylmän sodan päättymisen jälkeen ja miten muutos on vaikuttanut kansainvälisiin suhteisiin Euroopassa. 18 p.

8.A Tekstikatkelma: Varsovan liiton perustamissopimus

Sopimus ystävydestä, yhteistyöstä ja avunannosta Albanian kansantasavallan, Bulgarian kansantasavallan, Unkarin kansantasavallan, Saksan demokraattisen tasavallan, Puolan kansantasavallan, Romanian kansantasavallan, Sosialististen neuvostotasavaltojen liiton ja Tšekin tasavallan välillä, 14. toukokuuta 1955.

Sopijaosapuolet vahvistavat tahtonsa muodostaa Eurooppaan kollektiivisen turvallisuuden järjestelmä, joka perustuisi kaikkien Euroopan valtioiden osallistumiseen riippumatta niiden sosiaalisesta ja poliittisesta järjestelmästä ja joka tekisi mahdolliseksi voimavarojen yhdistämisen rauhan takaamiseksi Euroopassa. Ne ottavat samaan aikaan huomioon tilanteen, jonka Pariisin sopimuksien ratifioiminen on luonut Eurooppaan ja joka enteilee uuden sotilaallisen liittoutuman muodostumista "Länsiliiton puolustusorganisaation" hahmossa ja jossa uudelleen militarisoitunut Länsi-Saksa ja sen integraatio Pohjois-Atlantin blokkiin ovat lisänneet uuden sodan riskiä ja muodostavat uhan rauhanomaisten valtioiden kansalliselle turvallisuudelle. Sopijaosapuolet ovat vakuuttuneita, että näissä olosuhteissa rauhanomaisten Euroopan valtioiden pitää ryhtyä tarpeellisiin toimiin turvallisuutensa varmistamiseksi ja rauhan säilymiseksi Euroopassa. Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan tavoitteiden ja periaatteiden ohjaamina ja haluten edelleen edistää ja kehittää ystävyyttä, yhteistyötä ja keskinäistä avunantoa valtioiden itsenäisyyden ja itsemääräämisoikeuden ja niiden sisäisiin asioihin puuttumattomuuden periaatteen mukaisesti, sopijapuolet ovat päättäneet solmia käsillä olevan sopimuksen ystävydestä, yhteistyöstä ja avunannosta.

--

Artikla 1

Sopijaosapuolet päättävät, Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan mukaisesti, pidättäytyä kansainvälisissä suhteissa väkivallalla uhkaamisesta tai sen käyttämisestä, ja sopia kansainväliset kiistansa rauhanomaisesti ja sellaisella tavalla, joka ei vaaranna kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta.

--

Artikla 4

Siinä tapauksessa, että Euroopassa tapahtuisi aseellinen hyökkäys yhtä tai useampaa sopijaosapuolta vastaan minkä tahansa valtion tai valtioryhmän toimesta, kaikki sopijaosapuolet, käyttäen oikeuttaan omaan tai kollektiiviseen itsepuolustukseen Yhdistyneiden kansakuntien perusasiakirjan 51. artiklan mukaisesti, tulevat välittömästi, joko yksinään tai yhteisymmärryksessä muiden sopijaosapuolien kanssa, auttamaan hyökkäyksen kohteeksi joutunutta valtiota tai valtioita kaikilla tarpeellisiksi katsomillaan tavoilla, mukaan luettuna aseellinen voima. Tällaisessa tilanteessa sopijaosapuolet neuvottelevat välittömästi keskenään tarpeellisista yhteistoimista, joita tarvitaan kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden palauttamiseksi.

Lähde: Varsovan liiton perustamissopimus. Wilson Center, Digital Archive.

<https://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/warsaw-pact-treaty>. Julkaistu: 26.4.2016. Viitattu: 26.1.2023. Käännös: YTL. Muokkaus: YTL.

8.B Tekstikatkelma: Amerikkalaisen historioitsijan Mark J. Ricen analyysi Naton tilanteesta

Pohjois-Atlantin puolustusliitto (Nato) julkaisee suunnitelmia sotilaallisen läsnäolonsa laajentamisesta Keski- ja Itä-Euroopassa. Yhdysvaltain asevoimat aloittavat jälleen valmistautumisen sotaan Venäjää vastaan ja paljastavat suunnitelman käyttää alueella nelinkertaisesti varoja sotilaallisiin materiaaleihin ja siirtää sinne enemmän raskasta aseistusta, panssaroituja ajoneuvoja ja muita tarvikkeita. -- Monet tarkkailijat ovat kiinnittäneet huomiota siihen, että on palattu joihinkin sellaisiin kylmän sodan olosuhteisiin, jotka olivat tyypillisiä kansainvälisessä politiikassa vuosina 1945–1991. Jotkut ovat jopa julistaneet uuden kylmän sodan alkaneen idän ja lännen välillä. Muutamat uskovat uusien jännitteiden

johtavan uutta kylmää sotaa pidemmälle, uuteen maailmansotaan.

--

Kuitenkin Naton historiaa tarkasteltaessa huomataan, että liittokunta on perustamisestaan vuonna 1949 lähtien usein muuttanut tehtävänsä, strategiaansa ja jopa jäsenkuntansa ja toimintansa maantieteellistä painopistealuetta. Nämä muutokset ovat suurimmaksi osaksi olleet sopeutumista Naton toimintaympäristön sisäisiin ja ulkoisiin muutoksiin. Kaikkein dramaattisin muutos koettiin kylmän sodan lopussa, kun liittokunta huomasi joutuvansa perustelemaan olemassaoloansa Neuvostoliiton romahtamisen jälkeen.

Muutokset, mukaan luettuna Naton itsensä perustaminen, ovat usein johtuneet pikemmin poliittisista kuin sotilaallisista tai strategisista syistä. Puolustusliitto on aina joutunut keskittymään omaan poliittiseen yhtenäisyyteensä varmistaakseen, että se pystyy esiintymään mahdollisimman yksinäisesti.

--

Nato kohtasi ensimmäiset kylmän sodan jälkeiset haasteensa välittömästi Berliinin muurin kaatumisen jälkeen marraskuussa 1989. Kun Itä-Saksa vajosi epäjärjestykseen, kävi alati ilmeisemmäksi, että ainoa tapa järjestyksen palauttamiseksi oli aiemman kommunistisen alueen liittäminen Länsi-Saksaan.

Yhdysvaltain ja Länsi-Saksan virkamiehet ymmärsivät nopeasti, ettei Saksan jälleenyhdistäminen ole mahdollista ilman, että Itä-Saksan alueet liitetään Natoon. Ellei Nato voisi toimia idässä, aluetta olisi vaikea puolustaa eivätkä Itä-Saksan asukkaat tulisi hyväksymään vähäisempää suojelua kuin heidän maanmiehensä lännessä nauttivat. Sen vuoksi Yhdysvaltain näkemys neuvotteluissa muuttui hyvin varhaisessa vaiheessa vakuuttelusta, etteivät Naton joukot siirtyisi idemmäs Saksassa, vaatimukseen siitä, että Itä-Saksan tulisi sallia liittyä Natoon varsin vähillä rajoituksilla tai kokonaan ilman niitä.

Vaikka Neuvostoliiton ja Itä-Saksan virkamiehet aluksi vastustivat näitä vaatimuksia, he hyväksyivät ne lopulta. He ymmärsivät, että tilanne Itä-Saksassa heikkeni ja sen kansalaiset ilmaisivat halukkuutensa liittyä Länsi-Saksaan, mikä samalla tarkoitti liittymistä Natoon. Siksi olisi parempi neuvotella siitä, mitä myönnytyksiä Neuvostoliitto voisi saada, kuin menettää Itä-Saksa kokonaan.

Niinpä lopulliset sopimukset, niin bilateraalisesti Itä- ja Länsi-Saksan välillä kuin multilateraalisesti muiden toimijoiden kesken, tunnustivat, että Itä-Saksan alueet tulisivat liittymään Natoon. Vastineeksi länsi hyväksyi joustavan aikataulun Neuvostoliiton joukkojen pois vetämiselle ja tarjosi miljardeja dollareita avustuksena näiden joukkojen uudelleen sijoittamiseen ja asuttamiseen Venäjälle.

Ehkäpä tärkeimpänä asiana lopullinen sopimus myös tunnusti kaikkien Euroopan valtioiden oikeuden päättää, mihin sotilasliittoon, jos mihinkään, ne haluavat liittyä. -- Naton suosio kävi selväksi muutamaa vuotta myöhemmin, kun entiset Varsovan liiton maat Puola, Tšekin tasavalta ja Unkari alkoivat painostaa Yhdysvaltoja ja Natoa päästäkseen jäseniksi. Nämä valtiot ponnistelivat siirtyäkseen kommunismista demokratiaan ja näkivät Naton keinona vahvistua poliittisesti ja sotilaallisesti. Liittyminen antaisi tilaa taloudelliselle kehitykselle, joka puolestaan loisi uutta vaurautta ja mahdollisuuden liittyä kukoistavaan Euroopan unioniin.

--

On syytä toistaa, että tuolloin Nato oli määrittelemässä itseään uudelleen kylmän sodan jälkeisessä tilanteessa eikä suinkaan pyrkinyt laajentumaan. -- Mutta monet amerikkalaiset ja länsimaiset päättäjät, mukaan lukien presidentti Bill Clinton, päätyivät näkemään Naton laajentumisen hyödyllisenä keinona varmistaa poliittinen vakaus yhä epävakaa Euroopassa.

--

Korkea ulkoministeriön virkamies Strobe Talbot sanoi vuonna 2000: ”Me olemme sanoneet, että Naton jäsenkunnan jäädyttäminen sen kylmän sodan aikaisiin jäseniin olisi merkinnyt, että rautaesiripusta olisi tullut pysyvä osa Euroopan geopolitiista maisemaa ja se olisi jättänyt vasta vapautetut [Itä-Euroopan] demokraattiset valtiot sotilasliiton tarjoaman turvallisuuden ulkopuolelle. Sen sijaan päätimme ottaa vastaan uusia jäseniä yrittäen samalla tosissamme saada aikaan Naton ja Venäjän välistä kylmän sodan jälkeistä kumppanuutta.”

Lähde: Mark J. Rice. *NATO's New Order: The Alliance After the Cold War* [Naton uusi järjestys: Liittouma kylmän sodan jälkeen]. The Ohio State University. https://origins.osu.edu/article/natos-new-order-alliance-after-cold-war?language_content_entity=en.
Julkaistu: 2016. Viitattu: 26.1.2023. Käännös: YTL. Muokkaus: YTL.

9. Urho Kekkonen ja Stalinin historiallinen merkitys 30 p.

9.1 Analysoi, minkälainen kuva Stalinin suhtautumisesta Suomeen välittyy Urho Kekkonen puheesta (aineisto 9.A). Pohdi, miten osuva Kekkonen näkemys oli. 12 p.

9.2 Pohdi, mikä selittää Kekkonen puheessaan (aineisto 9.A) antamaa kuvaa Stalinista vuonna 1953 ja miksi hän halusi julkaista puheen vuonna 1967 ilmestyneessä puhekokoelmassaan. 18 p.

9.A Tekstikatkelma: Otteita pääministeri Urho Kekkonen radiopuheesta Josef Stalinin kuolemaa seuranneena päivänä 6.3.1953

Stalinista valtiomiehenä ja ihmisenä oli meillä suomalaisilla ennen sotaa, ja sodan aikana, ainoastaan vihamielisen propagandan välittämä kuva. Ensimmäisen kerran joutuivat Suomen eri kansankerrokset edustavat piirit Stalinin kanssa kosketukseen suomalaisen kulttuuridelegaation vieraillessa Neuvostoliitossa v. 1945. Stalin otti delegaation vastaan lokakuun 9. päivänä. Syntyneen keskustelun aikana Stalin monessa eri yhteydessä ilmaisi lämpimän myötätuntonsa Suomea kohtaan. – – Delegaation jäsenten kysymyksiin vastatessaan Stalin korosti, että se ystävyys, jota Neuvostoliitossa tunnetaan, ei johdu Neuvostoliiton eräiden johtomiesten tsaarin aikana Suomesta hankkimista henkilökohtaisista suhteista eikä edes siitä, että olemme naapureita, vaan siitä, että ”me pidämme Suomen kansasta”.

– –

Meillä suomalaisilla on se käsitys – ja monien tosiasioiden perusteella uskomme olevamme oikeassa – että generalissimus Stalin tunsu erityistä henkilökohtaista kiintymystä ja ystävyyttä Suomea kohtaan. On luonnollista, että kun generalissimus Stalin nyt on poissa, me suomalaiset tunnemme vilpittönnä surua sen johdosta. Hänen ansiokseen me luemme, että Neuvostoliiton suhtautuminen Suomea kohtaan meille ratkaisevina sodan jälkeisinä vuosina on ollut suopeaa ja jalomielistä – – Suomen kansa ja hallitus tekevät kunniaa generalissimus Stalinin paarien ääressä.

Lähde: Urho Kekkonen. *Puheita ja kirjoituksia I. Puheita vuosilta 1936–1956*. Julkaistu: 1967. Muokkaus: YTL.

Kokeen tehtävät loppuvat tähän.

Tarkista, että vastasit ohjeiden mukaiseen määrään tehtäviä. Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvosteltavaksi.